

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
24 червня 2020 року,
Протокол № 10

Проректор з навчальної роботи

_____ Л. І. Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

24 червня 2020 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА
В ОСВІТНЬО-НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»
на третьому освітньому рівні здобувачів освітньо-наукового
ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право**

м. Хмельницький
2020

ЗМІСТ

			Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни		– 2
2.	Заплановані результати навчання		– 3
3.	Програма навчальної дисципліни		– 4
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни		– 4
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 11
	4.2.	Аудиторні заняття	– 12
	4.3.	Самостійна робота аспіранта	– 12
5.	Методи навчання та контролю		– 12
6.	Схема нарахування балів		– 12
7.	Рекомендовані джерела		– 13
	7.1.	Основна література	– 13
	7.2.	Допоміжна література	– 14

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 08 Право
2. Код і назва спеціальності	– 081 Право
3. Назва спеціалізації	– Немає
4. Назва дисципліни	– Психологія та педагогіка в освітньо-науковій діяльності
5. Тип дисципліни	– вибіркова
6. Код дисципліни	– ВК 21
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– третій
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– доктор філософії
9. Курс / рік навчання	– другий
10. Семестр	– четвертий
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3/90
2) денна / заочна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 14
% від загального обсягу лекційних занять (годин)	– 15,6
% від обсягу аудиторних годин	– 8
семінарські заняття (годин)	– 57,1
% від обсягу аудиторних годин	– 6
самостійна робота (годин)	– 75
% від загального обсягу тижневих годин:	– 76
аудиторних занять	– 84,4
самостійної роботи	– 7
самостійної роботи	– 38
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ОК 1. Філософія науки;
ОК 4. Культура мовлення науковця;
2) супутні дисципліни	– ВК 22. Організаційні та правові засади підготовки і захисту дисертації;

- 3) наступні дисципліни –
 14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Психологія і педагогіка в освітній діяльності» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньо-науковою програмою «Доктор філософії з права»:

РН 2. Діяти відповідно до морально-етичних норм та позитивних соціально-орієнтованих ціннісних переконань під час проведення наукового дослідження та здійснення педагогічної діяльності.

РН 7. Викладати юридичні навчальні дисципліни, зрозуміло доносити інформацію до підготовленої або непідготовленої аудиторії.

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен:</i>	
1. Знання	
1.1)	виділяти предмет, мету і завдання психології та педагогіки вищої школи;
1.2)	помічати особливості розвитку життєвого циклу особистості студента;
1.3)	описувати основні положення дидактичних систем, що використовуються у вищій школі;
1.4)	відтворювати основні положення дидактики вищої школи;
1.5)	дублювати основні положення Закону України «Про вищу освіту»;
1.6)	описувати мету виховання як визначені результати у розвитку і формуванні особистості студента;
2. Розуміння	
2.1)	інтерпретувати основи дидактики адаптовано до вищої школи;
2.2)	пояснювати різницю між предметом педагогіки вищої школи і предметом психології вищої школи;
2.3)	обговорювати психологічні особливості особистості та діяльності викладача;
2.4)	інтерпретувати психологію студентської групи;
2.5)	робити висновки щодо педагогічних позицій викладача у міжособистісній взаємодії;
2.6)	інтерпретувати причини поганої комунікації у педагогічній взаємодії;
3. Застосування знань	
3.1)	оцінювати психологію навчання у вищій школі;
3.2)	оцінювати психологію виховання у вищій школі;
3.3)	розробляти прийоми запобігання виникненню педагогічних конфліктів;
3.4)	вибирати та використовувати ефективні психолого-педагогічні дії, спрямовані на підвищення успішності студентів;
3.5)	демонструвати права і обов'язки викладача ВНЗ і студента відповідно до Закону України «Про вищу освіту»;
3.6)	окреслювати напрями діяльності викладача вищої школи;
4. Аналіз	
4.1)	аналізувати систему вищої освіти в Україні та за кордоном;
4.2)	виділяти структуру лекції і семінарських (практичних) занять;
4.3)	виявляти складові структури психологічної компетентності викладача вищого навчального закладу; порівнювати керівництво та лідерство в групі, визначати функції студентського лідера; виділяти ефективні психолого-педагогічні дії, спрямовані на підвищення ефективності навчання студентів; визначати психологічні

проблеми навчання у вищій школі; модифікувати етапи професійного зростання викладача; формулювати характерні відмінності розвитку студентів на різних курсах;
4.4) упорядковувати головні завдання реформування системи вузівської освіти;
4.5) поєднувати принципи навчання як основний орієнтир у діяльності викладача;
5. Синтез
5.1) аргументувати характеристику основних дидактичних концепцій адаптовано до вищої школи;
5.2) визначати структуру педагогічної діяльності;
5.3) інтегрувати знання з педагогіки і психології у педагогічній діяльності;
5.4) використовувати різноманітні форми організації навчального процесу у вищій школі;
6. Оцінювання
6.1) пояснювати особливості управління вищим навчальним закладом;
6.2) порівнювати завдання до самостійної роботи студента (окремо по кожному курсу);
6.3) аргументувати необхідність формування комунікативної культури викладача;
6.4) пояснювати важливість та особливості встановлення авторитету як визнання права викладача приймати відповідальне рішення, що заслуговує повної довіри;
6.5) критикувати та захищати основні положення дидактичної теорії Я.-А. Коменського;
6.6) поєднувати функції педагогічного контролю;
7. Створення (творчість)
7.1) розробляти прийоми розвитку пізнавальних психічних процесів студента;
7.2) планувати педагогічний процес та визначати мету виховання;
7.3) розподіляти напрями діяльності викладача вищого навчального закладу;
7.4) здійснювати психолого-педагогічний вплив на студента як суб'єкта-об'єкта педагогічної діяльності;
7.5) впроваджувати психологічні прийоми і методи педагогічної взаємодії викладача із студентами;
7.6) пропонувати власне бачення педагогічної майстерності як комплексу властивостей особистості, що забезпечує високий рівень самоорганізації професійно-педагогічної діяльності

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Виникнення педагогіки як науки. Педагогіка як наука про виховання (в широкому значенні слова), яка вивчає закономірності розвитку, формування, освіти і навчання особистості.

Предмет та об'єкт педагогічної науки. Загальне завдання педагогіки: виявлення, вивчення і обґрунтування закономірностей виховання та розвитку особистості, розробка на цій основі теорії і технології виховання як спеціально організованого педагогічного процесу.

Методи педагогічних досліджень як система (шляхи, способи) пізнання педагогічної дійсності. Поняття про закономірність як факт наявності постійного і необхідного взаємозв'язку між реальними феноменами процесу.

Закон як чітко фіксована закономірність.

Традиційно-педагогічні методи: педагогічне спостереження, дослідницька бесіда, вивчення і узагальнення педагогічного досвіду, першоджерел, продуктів діяльності. Педагогічний експеримент. Педагогічне тестування. Соціологічні методи, анкетування, кількісні методи у педагогічній науці. Методологія педагогіки.

Педагогіка вищої школи як наука про закономірності навчання і виховання студентів, а також їх наукову та професійну підготовку як спеціалістів відповідно до вимог держави. Предмет, категорії педагогіки вищої школи. Мета науки як дослідження закономірностей навчання і виховання студентів, їх наукова і професійна підготовка в якості спеціалістів,

відповідно до вимог держави. Функції педагогіки вищої школи: аналітична, прогностична, проєктивно-конструктивна. Різні підходи до класифікації методів дослідження. Характеристика емпіричних методів дослідження. Характеристика теоретичних методів дослідження.

Значення вищої освіти у розвитку держави. Ознаки кризи освіти в Україні. Головні завдання реформування системи вузівської освіти. Головні напрями реформування у галузі науки. Необхідні умови для відродження престижу освіти.

Тема 2. ОСНОВИ ДИДАКТИКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Дидактика як педагогічна теорія навчання, що дає наукове обґрунтування його змісту, методів і організаційних форм. Дидактика як частина педагогіки, що розглядає питання навчання і освіти. Предмет дидактики - зв'язок викладання (діяльності педагога) і уміння (пізнавальна діяльність студента), їх взаємодія. Завдання дидактики. Теоретична і практична функції дидактики.

Дидактична концепція як система поглядів на процес навчання. Дидактична система як це сукупність елементів, що утворюють єдину цілісну систему, спрямовану на досягнення цілей навчання. Педоцентрична дидактика.

Педагогічна система Я.-А.Коменського. Функції навчання (за Коменським): освітня; розвиваюча, виховна. Принципи і методи навчання.

Сутність, структура та рушійні сили навчання. Двосторонність навчання. Функції навчання. Процес навчання як цілеспрямований, соціально обумовлений та педагогічно організований процес розвитку особистості, що виникає на основі оволодіння систематизованими науковими знаннями і способами діяльності, які відтворюють склад духовної і матеріальної культури. Репродуктивний варіант побудови навчального процесу.

Продуктивний варіант засвоєння навчального матеріалу. Принципи навчання як основний орієнтир у діяльності викладача. Особистісно орієнтоване навчання. Методи навчання у вищій школі. Класифікація методів навчання (за І.Лернером, М.Скаткіним): пояснювально-ілюстративний метод; репродуктивний метод; частково-пошуковий або евристичний метод; метод проблемного викладення; дослідницький метод. Алгоритм вибору оптимальних методів навчання (за Ю.Бабанським).

Тема 3. УПРАВЛІННЯ ВИЩИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

Завдання і структура вищого навчального закладу. Напрями діяльності ВНЗ: навчальна діяльність; виховна діяльність; методична діяльність; науково-дослідницька діяльність; культурно-просвітницька діяльність.

Структурні підрозділи ВНЗ: кафедра, факультет. Принципи управління ВНЗ: державотворення; науковості; демократизації; гуманізації; цілеспрямованості; компетентності; оптимізації; ініціативи і активності; об'єктивності в оцінюванні виконання працівниками ВНЗ своїх обов'язків; поєднання колегіальності з персональною відповідальністю; автономії і самоврядування.

Структура управління ВНЗ. Студентське самоврядування. Основні завдання органів студентського самоврядування: забезпечення і захист прав та інтересів студентів; забезпечення виконання студентами своїх обов'язків; сприяння навчальній, науковій і творчій діяльності студентів, організація співробітництва із студентами інших ВНЗ.

Зміст методичної роботи у ВНЗ. Керівництво і форми методичної роботи у ВНЗ.

Тема 4. ВИКЛАДАЧ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ОРГАНІЗАТОР ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ

Особливості професійної діяльності викладача. Професійна діяльність викладача вищого навчального закладу як особливий різновид творчої інтелектуальної праці. Психологічна структура діяльності викладача. Функції викладача вищого навчального закладу: організаторська, інформаційна, трансформаційна, орієнтовно-регулятивна, мобілізуюча.

Теоретична та практична складові педагогічної діяльності. Напрями професійної діяльності викладача. Сутність і структура педагогічної діяльності. Психологічна структура діяльності педагога, її конструктивний, організаторський, комунікативний, гностичний та функціональний компоненти.

Педагогічна майстерність викладача як комплекс якостей особистості, що забезпечує високий рівень самоорганізації професійної діяльності. Її складові: гуманістичне спрямування, теоретичні знання, педагогічні здібності, педагогічна техніка. Продуктивність педагогічної діяльності. Складові професіоналізму викладача. Складові педагогічної культури викладача: науковий світогляд, наукова ерудиція, духовне багатство, педагогічна майстерність, педагогічні здібності, природно-педагогічні людські якості, педагогічна техніка, прагнення до самовдосконалення.

Тема 5. СТУДЕНТ ЯК ОБ`ЄКТ-СУБ`ЄКТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Студентство як особлива соціальна група, яка має свої психологічні особливості, етапи розвитку соціальної адаптації у вищому навчальному закладі. Студентство як особлива соціальна група, що формується з різних соціальних утворень суспільства і характеризується особливими умовами життя, праці, побуту, особливою суспільною поведінкою і психологією, для якої набуття знань і підготовка себе для майбутньої роботи у суспільному виробництві, науці і культурі є головним і здебільшого єдиним заняттям. Студентство як мобільна група, метою існування якої є організована за певною програмою підготовка до виконання професійних і соціальних ролей у матеріальному і духовному виробництві.

Соціально значущі риси студентства. Суперечності студентського віку. Права та обов`язки студента. Типологія студентів. Особливості процесу адаптації студентів. Особливості комунікативних зв`язків з професорсько-викладацьким складом.

Студентське самоврядування як орган, що функціонує з метою забезпечення виконання студентами своїх обов`язків та захисту їх прав і сприяє гармонійному розвитку особистості студента, формуванню у нього навичок майбутнього організатора, керівника.

Тема 6. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Особливості проведення лекції. Лекція як головне джерело дидактичного циклу навчання, її мета. Переваги і недоліки лекції. Вимоги до лекції. Структура лекції. Критерії оцінювання якості лекції. Методика читання лекції. Керівництво роботою студентів під час лекції. Нетрадиційні види лекцій, їх характеристика: проблемна лекція; лекція-візуалізація; лекція вдвох як діалог двох викладачів; лекція з раніше запланованими помилками; лекція прес-конференція.

Семінарські і практичні заняття у вищій школі. Мета практичних занять. Мета та загальні педагогічні завдання семінарських занять. Види, форми та особливості семінарських занять. Функції викладача. Критерії оцінювання семінарських занять: цілеспрямованість; планування; організація семінару; стиль проведення; стосунки «викладач-студенти»; керівництво групою; зауваження викладача.

Самостійна робота студентів як розвиток і самоорганізація тих, хто навчається. Самостійна робота як запланована робота студентів, виконана за завданням і під методичним керівництвом викладача, але без його участі. Умови успішного виконання самостійної роботи: мотивованість навчального завдання; чітка постановка навчальних завдань; алгоритм, метод виконання роботи, засвоєння студентами способів їх виконання; чітке визначення викладачем форм звітності, обсягу роботи, терміну виконання; визначення видів консультативної допомоги; критерії оцінювання; види і форми контролю (контрольні роботи, тести). Рівні самостійної роботи: репродуктивний; реконструктивний; творчий. Активізація самостійної роботи.

Основи педагогічного контролю у вищій школі. Функції педагогічного контролю: діагностична; навчальна; виховна. Види педагогічного контролю у вищій школі. Етапи

розробки тестових завдань. Недоліки традиційного тестування. Методи оцінювання надійності тестування.

Тема 7. СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Загальні засади побудови системи вищої освіти в Україні. Система вищої освіти як сукупність вищих закладів освіти, які забезпечують фундаментальну наукову, професійну і практичну підготовку, її удосконалення, перепідготовку та підвищення кваліфікації. Принципи і форми системи вищої освіти України.

Основні принципи діяльності Болонської системи: принцип поєднання автономії з відповідальністю; принцип відповідальності освіти перед суспільством; принцип вищої освіти, що ґрунтується на наукових дослідженнях; принцип організації диверсифікації.

Напрями вдосконалення вищої освіти і Болонський процес. Шляхи реформування вищої освіти за Державною національною програмою «Освіта» («Україна XXI ст.»).

Двоциклове навчання. Кредитна система. Контроль якості освіти. Розширення мобільності. Забезпечення працевлаштування випускників. Забезпечення привабливості європейської системи освіти.

Структура системи вищої освіти в Україні. Вищий навчальний заклад як освітньо-науковий заклад, що заснований і діє відповідно до законодавства про освіту, реалізує згідно з наданою ліцензією освітньо-професійні програми вищої освіти за певними освітніми та освітньо-кваліфікаційними рівнями. Університет як багатопрофільний ВНЗ, що здійснює підготовку фахівців з вищою освітою з широкого спектра наук. Академія як ВНЗ, що здійснює підготовку фахівців за освітньо-професійними програмами всіх рівнів в окремо визначеній галузі знань або виробництва. Інститут як ВНЗ або структурний підрозділ університету, академії, що здійснює підготовку фахівців за освітньо-професійними програмами всіх рівнів в окремо визначеній галузі знань або виробництва. Консерваторія (музична академія) як ВНЗ, що здійснює підготовку фахівців за освітньо-професійними програмами всіх рівнів в окремо визначеній галузі знань або виробництва.

Структура управління вищою освітою.

Тема 8. СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА КОРДОНОМ

Структура педагогічної освіти у США, її характерні особливості: децентралізованість керівництва вищою освітою; багатопрофільність університетської системи; акредитація вищих навчальних закладів; загальне керівництво навчальним закладом; правила організації занять і навчального процесу; вимоги до успішності студентів. Коледж як самостійний вищий навчальний заклад з дворічним або чотирирічним строком навчання.

Система вищої освіти в Англії як одна з найстаріших в Європі, її характерні особливості: керівництво вищою освітою; акредитація вищих навчальних закладів; загальне керівництво навчальним закладом; правила організації занять і навчального процесу; вимоги до успішності студентів. Діяльність класичних університетів: Оксфордського та Кембріджського.

Система вищої освіти у Франції, Німеччині, Південній Кореї та Китаї, її характерні особливості: керівництво вищою освітою; акредитація вищих навчальних закладів; загальне керівництво навчальним закладом; правила організації занять і навчального процесу; вимоги до успішності студентів.

Тема 9. ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Причини відрахування студентів: відсутність бажання вчитися і працювати з обраною спеціальністю; низький рівень професійної спрямованості і низький рівень мотивації до навчання; сімейні обставини; порушення навчальної дисципліни; правопорушення.

Психолого-педагогічні дії, спрямовані на підвищення успішності студентів. Заходи, спрямовані на підвищення успішності. Прийоми-рекомендації студентам для організації навчання

Психологічні основи формування професійного системного мислення. Професійне мислення як мислення спеціаліста, що дозволяє йому успішно виконувати професійні завдання на високому рівні майстерності.

Особливості професійного мислення. Принципи системного мислення: фундаменталізм; системний аналіз.

Психологічні особливості виховання студентів і роль студентських груп.

Соціалізація як процес формування особистості у певних соціальних умовах. Виховання як цілеспрямоване формування особистості у відповідності з прийнятим ідеалом під впливом свідомо спрямованих мотивів (переконання, емоційне зараження, навіювання). Ефекти соціалізації як психологічні прояви, що свідчать про глибину та міру соціалізації людини. Соціальні еталони. Соціальна установка. Атитюд як внутрішній стан готовності людини, що передуює поведінці, виконанню певної дії. Види атитюдів: смислові; цільові; операційні. Диспозиційна концепція особистості. Параметри соціально-психологічного аналізу групи.

Тема 10. ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Загальна характеристика життєвого циклу розвитку особистості.

Вікова психологія як наука, що вивчає факти і закономірності психічного розвитку особистості. Періоди життєвого циклу: внутрішньоутробний; дитинство; юність; зрілість; похилий вік, старість.

Розвиток нервової системи, фізичний, статевий, когнітивний та моральний розвиток студента.

Психологічні особливості вікових періодів. Аномальна поведінка і методи психологічної допомоги.

Особливості аномальної поведінки. Форми порушення розумового розвитку.

Методи медичної допомоги. Методи психологічної допомоги: інтрапсихічна терапія; поведінкова терапія. Види терапій: гуманістична, централізована на особистості; гештальттерапія; трансактний аналіз; психодрама.

Тема 11. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

Загальна характеристика розвитку особистості студента (психологічна, біологічна та соціальна). Психологічний розвиток особистості студента як діалектичний процес виникнення та вирішення суперечностей, перенесення зовнішнього у внутрішнє, активної праці над собою. Особливості студентського віку як найбільш сензитивного для розвитку соціальних сентенцій. Адаптація студента як передумова активної діяльності та необхідна умова її ефективності. Форми соціальної адаптації: професійна; соціально-психологічна. Форми адаптації студента-першокурсника до умов навчання у ВНЗ: формальна; суспільна; дидактична. Характерні відмінності розвитку студентів на різних курсах. Мотивація та провідні компоненти у структурі розумових здібностей.

Напрями розвитку особистості студента як майбутнього фахівця.

Тема 12. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ПСИХІЧНИХ ПРОЦЕСІВ СТУДЕНТА

Емоції як психічне відображення у формі безпосереднього пристрасного переживання життєвого сенсу явищ та ситуацій, обумовленого відношенням їх об'єктивних властивостей до потреб суб'єкта. Характеристики емоцій: якість; полярність; амбівалентність; інтенсивність; рефлексорна природа.

Афект, пристрасть, стрес, настрій та фрустрація. Емоції очікування та прогнозування. Фрустраційні емоції. Комунікативні емоції. Інтелектуальні емоції.

Почуття як переживання людиною життєвого сенсу, предметів і явищ, зумовлених відношенням їх властивостей до потреб людини. Праксичні, естетичні, моральні та інтелектуальні почуття.

Воля як психічний процес свідомої та цілеспрямованої регуляції людиною своєї діяльності та поведінки з метою досягнення поставлених цілей. Функції волі: гальмування та стримування небажаних для особистості спонукань та дій; мобілізація, стимулювання активності (її посилення чи послаблення); спрямування і реалізація активності у напрямку поставленої мети. Риси вольової поведінки.

Уява як необхідний елемент творчої діяльності людини, що забезпечує створення програми поведінки у тих ситуаціях, коли проблемна ситуація характеризується невизначеністю. Функції уяви. Види образів уяви. Засоби створення образів уяви.

Увага як спрямованість і зосередженість свідомості, що передбачають підвищення рівня сенсорної, інтелектуальної та рухової активності індивіда. Види уваги. Властивості уваги. Розвиток уваги студента.

Тема 13. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧА ІЗ СТУДЕНТАМИ

Спілкування як особлива форма взаємодії. Причини поганої комунікації: стереотипи; упереджене ставлення; антипатії; нехтування фактами; помилки у висловлюваннях; невірний вибір стратегії і тактики спілкування.

Стратегії та види спілкування.

Педагогічне спілкування як форма навчальної взаємодії, співробітництва викладача і студента, через яке реалізують всі педагогічні функції і забезпечується активність суб'єктів педагогічного процесу. Безпосередніми учасниками педагогічної взаємодії є викладач і студент, між якими встановлюються як ділові, так і міжособистісні взаємини.

Професійно-педагогічне спілкування як основа науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи, один з найголовніших аспектів його професіоналізму та педагогічної майстерності.

Психологічна сутність педагогічного спілкування як психологічний зміст однієї людини для іншої, завдяки чому взаємозбагачується духовний світ і викладача, і студента.

Мета і завдання професійно-педагогічного спілкування викладача зі студентами. Культура педагогічного спілкування. Характеристика педагогічних позицій викладача у спілкуванні зі студентами. Педагогічна позиція викладача як організаційно-управлінська основа комунікативної педагогічної взаємодії.

Бар'єри педагогічного спілкування, причини їх виникнення та шляхи регулювання

Тема 14. ПСИХОЛОГІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ ГРУПИ

Психологічні особливості студентської групи та її структура. Студентська група як автономна і самодостатня спільність, що здатна сама вирішувати свої внутрішні проблеми; її активність пов'язана з соціальним життям факультету, розв'язанням соціальних питань. Студентська група як первинна, реальна, мала група, що вміщує в себе неформальні мікрогрупи.

Розвиток студентської групи, характеристика студентського колективу. Структура студентської групи. Стадії становлення структури групи. Інтра- та інтергруповою активність, психологічний мікроклімат, референтність групи, керівництво та лідерство як характеристики студентської групи. Громадська думка та групова мораль.

Міжособистісні стосунки у студентській групі. Групові норми як сукупність правил і вимог, вироблених групою, що регулюють поведінку її членів. Груповий настрій, як емоційний стан, що переважає в групі. Групова згуртованість як міра прихильності до групи її членів. Групова ідентифікація як ототожнення кожним студентом свого «Я» зі своєю групою.

Керівництво та лідерство в групі, функції студентського лідера. Студентський лідер як особистість за якою члени групи визнають право брати на себе найвідповідальніші рішення, що торкаються їхніх інтересів. Відмінності між функціями лідерства і керівництва. Соціально-психологічні умови регулювання взаємин у групі.

Психологічні особливості студентського самоврядування. Завдання та функції студентського самоврядування.

Тема 15. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ КОНФЛІКТІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ВЗАЄМОДІЇ

Загальна характеристика конфлікту. Конфлікт як зіткнення суперечливих поглядів, ідей. Характеристика конфлікту. Типи конфліктогенів. Поради студенту щодо подолання власної конфліктності.

Педагогічний конфлікт як найгостріший спосіб розвитку і подолання значущих суперечностей, що виникають у взаємодії учасників педагогічного процесу (викладачів, студентів, адміністрації), який зазвичай супроводжується негативними емоціями та потребує розв'язання і гармонізації.

Причини виникнення педагогічних конфліктів. Конфліктна ситуація як загострення різних поглядів, цінностей та цілей, що виникає у педагогічному процесі, у взаєминах викладача і студентів. Об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення педагогічних конфліктів. Конструктивні та деструктивні функції педагогічного конфлікту.

Стадії розвитку та способи запобігання педагогічного конфлікту. Стратегії вирішення педагогічних конфліктів.

Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№	Назви тем	Кількість годин					
		Денна форма/Заочна форма					
		усього	у тому числі				
л	п/с		лаб	інд	с.р.		
	1	2	3	4	5	6	7
1	Загальні основи педагогіки вищої школи	2	2	-	-	-	-
2	Основи дидактики вищої школи	10	-	2	-	-	8
3	Управління вищим навчальним закладом	8	-	-	-	-	8
4	Викладач ВНЗ як організатор педагогічного процесу	2	-	2	-	-	-
5	Студент як об'єкт-суб'єкт педагогічної діяльності	2	-	2	-	-	-
6	Форми організації навчального процесу у вищій школі	2	2	-	-	-	-
7	Система вищої освіти в Україні	9	-	-	-	-	9
8	Система вищої освіти за кордоном	9	-	-	-	-	9
9	Психологічні проблеми навчання в освітній діяльності	9	-	-	-	-	9
10	Життєвий цикл розвитку особистості	2	2	-	-	-	-
11	Особливості розвитку особистості студента	2	2	-	-	-	-
12	Особливості розвитку пізнавальних психічних процесів студента	9	-	-	-	-	9
13	Психологія педагогічної взаємодії викладача із студентами	8	-	-	-	-	8
14	Психологія студентської групи	8	-	-	-	-	8
15	Психологічний аналіз конфліктів у педагогічній взаємодії	8	-	-	-	-	8
	Усього годин	90	8	6	-	-	76

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні, лабораторні заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота

4.3.1. Самостійна робота здобувачів включає завдання до окремих тем. Самостійна робота слухачів заочної форми навчання включає завдання до кожної теми.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи здобувачів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Здобувачі виконують індивідуальні завдання у формі реферативних повідомлень та складання блок-схеми до його тексту. Виконання індивідуальних завдань слухачами заочної форми навчання передбачено навчальним планом у формі домашньої контрольної роботи.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;
- складання окремих видів документів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;

4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;

5) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;

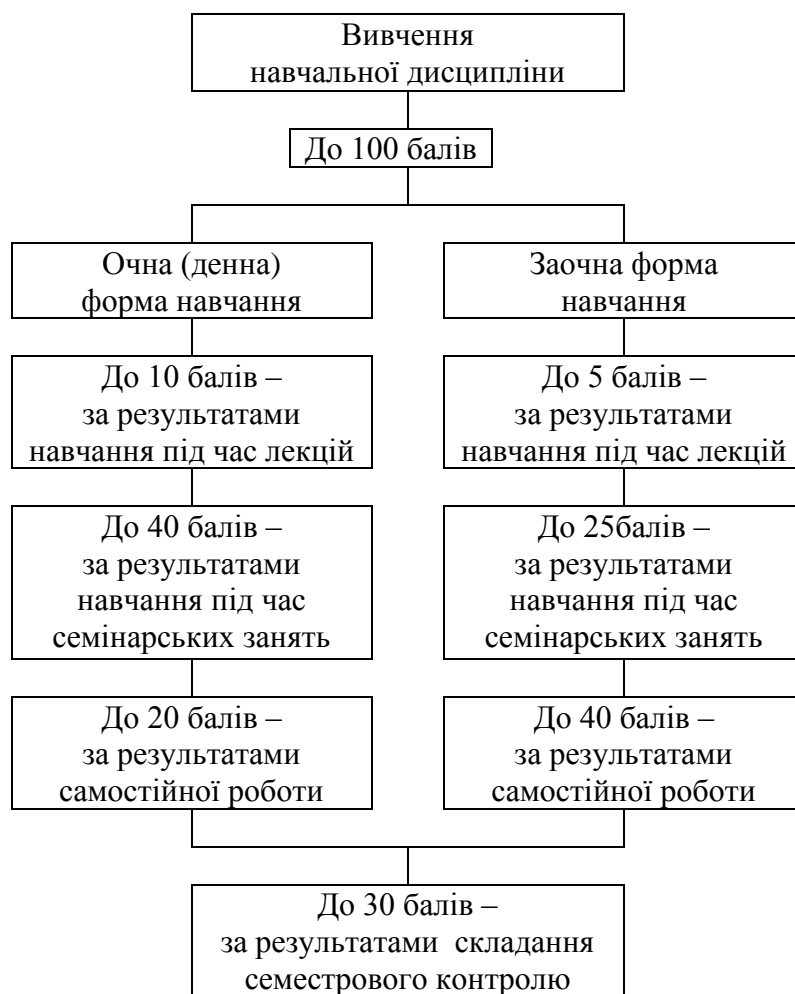
6) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

Структура залікового білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Божович Л.И. Проблемы формирования личности студента: учебник [для студ. вузов]. М.: МГУ, 2015. 688 с.
2. Бороздина Г.В. Психология делового общения: учебник [для студ. вузов]. М.: ИНФРА – М., 2013. 295 с.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: «Центр навчальної літератури», 2017. 386 с.
4. Гуменюк О.Г. Психологія загальна і професійна: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів внз. К.: КНТ, 2012. 460 с.
5. Жалинский А.Э. Основы профессиональной деятельности юриста Смоленск, 2011. 234 с.
6. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія: навч. посіб.. К.: Каравела, 2015. 224 с.
7. Меграбян А. Психодіагностика невербального поведіння. СПб.: Речь, 2018. 256 с.
8. Педагогика и психология высшей школы: учебное пособие. Ростов н/Д: Феникс, 2014. 544 с.
9. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підручник. К.: Каравела, 2016. 352 с.

10. Преподаватель вуза: технологии и организация деятельности: учебное пособие / под ред. С.Д. Резника. М.: ИНФРА-М, 2014. 458 с.
11. Радугин А.А. Психология и педагогика: учебник [для студ. вузов] М., 2014. 406 с.
12. Студент вуза: технологии обучения и профессиональной карьеры: учебное пособие / под ред. С.Д. Резника. М.: ИНФРА-М, 2016. 475 с.
13. Сухарев В.А. Психология интеллекта: учеб. пособ. Донецк: Сталкер, 2015. 340 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Андреева Г.М. Социальная психология: учебник. М.: МГУ, 2016. 432 с.
2. Анцупов А.Я. Конфликтология: учебник / А.Я. Анцупов А.И. Шипилов. К., 2017. 453 с.
3. Бондарчук Е.И. Основы психологии и педагогики: учебник / Е.И. Бондарчук, Л.И. Бондарчук. К., 2017. 453 с.
4. Божович Л.И. Проблемы формирования личности: учебник. М.: МГУ, 2015. 688 с.
5. Дуткевич Т.В. Загальна психологія: конспекти лекцій: навч. посіб. Кам.-Подільський, 2012. 96 с.
6. Етика ділового спілкування: посіб. / за ред. Т.К.Чмут, Г.Л.Чайка. К.: Знання, 2013. 267 с.
7. Кинякина О.Н. Мозг на 100%. Интеллект. Память. Креатив. Общение. Интенсив-тренинг по развитию суперспособностей / О. Кинякина, Т. Захарова, П. Лем. М.: Эксмо, 2017. 848 с.
8. Корольчук М.С. Психологія: схеми, опорні конспекти, методики: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Корольчук М.С., Крайнюк В.М., Марченко В.М. К.: Ельга Ніка-ентр, 2014. 318 с.
9. Панасюк А.Ю. Управленческое общение: монография / Александр Юрьевич Панасюк. М.: Экономика, 2014. 112 с.
10. Семіченко В.А. Психологія спілкування. К.: «Магістр-S», 2016. 152 с.
11. Столяренко Л.Д. 100 экзаменационных ответов по психологии: учеб. пособ. Ростов-на-Дону, 2014. 178 с.
12. Сущенко С.А. Социальная психология: учебн. пособ. Ростов-на-Дону: Феникс, 2015. 345 с.
13. Тонконогий В.И. Общая психология: экспресс-курс для подготовки к экзаменам: 150 экзаменационных вопросов, ответов, тестовых заданий М.: АСТ; СПб.: Сова, 2017. 157 с.
14. Чмут Т.К. Культура спілкування: навч. посіб. Хмельницький: ХІРУП, 1999. 358 с.
15. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навч. посіб. К.: Академвидав, 2015. 278 с.
16. Хьелл Л. Теории личности / Л. Хьелл, Д. Зиглер; пер. с англ. С. Меленевская, Д. Викторова. СПб, 2016. 490 с.

Розробник навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни – доцент кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, кандидат психологічних наук, доцент

_____ О.Г. Гуменюк

14 травня 2020 року

Схвалено кафедрою філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання

14 травня 2020 року, протокол № 10.

Завідувач кафедри _____ Л.А.Виговський

14 травня 2020 року.

Декан факультету управління та економіки

_____ Т. В. Терещенко

14 травня 2020 року.

Погоджено методичною радою університету 18 червня 2020 року, протокол № 8.

Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун

Обліковий обсяг програми – 0,7 ум.др.ар